2015-5-RE

CAUSA 2015-5-RE

(Cayzer Milne c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 68-2015. Recurs d'empara

Sentència del 14 de juliol del 2015

BOPA núm. 56, del 29 de juliol del 2015

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 10 de febrer del 2015, per la representació processal del Sr. Lloyd Spencer Cayzer Milne, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra els autes del 24 d'octubre del 2014 i del 29 de desembre del mateix any, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i altres principis reconeguts en la mateixa Carta Magna, i atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la nul·litat de ple dret dels autes objecte de recurs, que anul·li la sentència dictada pel Tribunal de Corts únicament pel que fa a la declaració de rebel·lia processal del recurrent, que es retrotreguin les actuacions fins al tràmit de recepció del recurs d'apel·lació o a aquell que el Tribunal Constitucional consideri oportú, per tal que el Tribunal Superior de Justícia procedeixi a complimentar el procediment d'apel·lació fins a resoldre el recurs formulat per aquesta part;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 10 de març del 2015;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 20 d'abril del 2015, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2015-5-RE;

Vist que la representació processal del recurrent no ha presentat escrit d'al·legacions;

Vistos els escrits presentats dintre de termini, en el marc de la fase de conclusions, per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Isidre Molas Batllori;

Antecedents

Primer

Mitjançant sentència del 7 de maig del 2014, el Tribunal de Corts, va condemnar en rebel·lia processal el Sr. Lloyd Spencer Cayzer Milne com a responsable penalment en concepte d'autor d'un delicte major de lesions doloses causades utilitzant armes, objectes o mitjans amb perill de causar la mort o lesions més greus a la víctima, tipificat a l'article 115.2 del Codi penal, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, a la pena de 15 mesos de presó condicional, amb un termini de suspensió de la condemna de 4 anys, així com al pagament de les despeses processals causades.

En concepte de responsabilitat civil, el va condemnar a pagar a la víctima 2.500,00 € per perjudici estètic, 1.200,00 € pel pretium doloris i 133,30 € per despeses mèdiques.

Segon

La representació processal del Sr. Lloyd Spencer Cayzer Milne va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta sentència i, el 24 d'octubre del 2014, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què acordava la inadmissió a tràmit del recurs esmentat d'acord amb l'article 247 del Codi de procediment penal que disposa que "Contra la sentència dictada en rebel·lia, el condemnat pot interposar recurs d'audiència, sempre que concorrin els requisits següents: 1. Que es presenti o sigui trobat; 2. Que el recurs s'interposi dins el termini de 15 dies a comptar del lliurament personal de la còpia de la sentència. En tot cas s'ha d'informar el rebel del dret a aquest recurs."

Tercer

La representació processal del Sr. Lloyd Spencer Cayzer Milne va formular, aleshores, un incident de nul·litat d'actuacions, per tal com va considerar que aquesta decisió vulnerava el seu dret a la jurisdicció i, més concretament, el seu dret al recurs en matèria penal, ambdós reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

Quart

El 29 de desembre del 2014, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute en què

desestimava l'incident de nul·litat d'actuacions esmentat, recordant, d'una banda, que el dret al recurs es troba sotmès a la Llei processal, la qual estableix primerament un recurs d'audiència i, d'altra banda, que en el moment de la celebració de la vista oral, l'advocada del condemnat va donar la seva conformitat expressa a aquesta celebració.

Cinquè

El 10 de febrer del 2015, la representació processal del Sr. Lloyd Spencer Cayzer Milne, va interposar un recurs d'empara contra els autes del 24 d'octubre del 2014 i del 29 de desembre del mateix any, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució i altres principis reconeguts en la mateixa Carta Magna.

En primer lloc, aquesta part manifesta que els autes de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia no han acomplert el seu deure de congruència, ja que no va entrar a valorar les al·legacions d'aquesta part sobre el fet que l'absència del recurrent en la vista oral no es podia qualificar de rebel·lia processal, perquè no s'acomplia el supòsit de fet essencial de trobar-se en parador desconegut (article 193.3 del Codi de procediment penal). La representació processal del recurrent va comunicar al Tribunal de Corts l'adreça a Austràlia on actualment resideix i treballa per una durada de 4 anys. Va adjuntar a aquest efecte el permís d'immigració i el seu contracte de treball.

Aquest tractament processal no s'ajusta a la legalitat, però a més vulnera greument el dret a la jurisdicció del recurrent, ja que se li ha aplicat una conseqüència jurídica sense que la seva situació estigui configurada per una llei.

En relació amb aquest punt, destaca que la sentència va ser notificada al recurrent per correu postal tot i ser declarat en parador desconegut i es pregunta si el termini per presentar un recurs d'audiència no començaria a córrer a partir d'aquesta notificació, malgrat que el Codi de procediment penal disposa expressament "del lliurament personal de la còpia de la sentència."

En qualsevol cas, aquesta part demostra la impossibilitat de la seva presència física actual a Andorra per un període de temps concret. I afegeix que en cas que es confirmi la seva rebel·lia processal, el recurrent no podrà recórrer vàlidament la sentència de la primera instància quan torni d'Austràlia després de 4 anys, sense oblidar que mentrestant la condemna constarà en els seus antecedents penals i s'iniciaran els tràmits de l'execució de la responsabilitat civil derivada del delicte pel qual se'l va condemnar.

En segon lloc, al·lega igualment el respecte de la presumpció d'innocència del recurrent que, segons el seu parer, es va trobar involucrat en una baralla i acusat d'unes lesions que va ocasionar de manera accidental. Estar acusat d'un delicte que no s'ha comés causa un greuge moral important tenint en compte que no es pot recórrer una resolució judicial que es considera injusta.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la nul·litat de ple dret dels autes objecte de recurs, que anul·li la sentència dictada pel Tribunal de Corts únicament pel que fa a la declaració de rebel·lia processal del recurrent, que es retrotreguin les actuacions fins al tràmit de recepció del recurs d'apel·lació o a aquell que el Tribunal Constitucional consideri oportú per tal que el Tribunal Superior de Justícia procedeixi a complimentar el procediment d'apel·lació fins a resoldre el recurs formulat per aquesta part.

Demana igualment que se suspengui l'eficàcia de la sentència del Tribunal de Corts per evitar perjudicis d'impossible reparació ulterior.

Sisè

El 10 de març del 2015, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què demana al Tribunal Constitucional que declari la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb l'article 97.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

El Ministeri Fiscal cita la jurisprudència recent del Tribunal Constitucional recaiguda en la causa 2014-25 i 26-RE en què s'hi recorda que la interpretació i l'aplicació de les normes de procediment corresponen de manera exclusiva als jutges i als tribunals ordinaris. Aquesta qüestió només pren una dimensió constitucional en certs supòsits particulars, per exemple, quan la decisió de la jurisdicció ordinària és arbitrària, en el sentit de lògicament o de jurídicament irraonable.

Destaca que en aquesta causa, en primer lloc, en l'acte de celebració de la vista oral la representació lletrada del recurrent després d'aportar l'adreça a Austràlia i de justificar el motiu de la seva incompareixença, va manifestar que el judici es podia celebrar igualment. Per consegüent, la representació lletrada va assumir la condició de rebel del seu defensat amb totes les conseqüències que se'n deriven.

En segon lloc, reprodueix l'article 247 del Codi de procediment penal que disposa que l'únic recurs que la Llei permet contra les sentències dictades en rebel·lia és el recurs d'audiència. En aquest sentit, cita novament la jurisprudència del Tribunal Constitucional anteriorment esmentada en què es declara que el recurs d'apel·lació s'ha de presentar en el marc de la Llei i intentant exercir una apel·lació que el jutge de segona instància pugui estimar admissible a tràmit en el respecte estricte de la Llei.

En qualsevol cas, conclou que les resolucions objecte de recurs són raonables, no contenen criteris il·lògics i apliquen la Llei sense vulnerar el dret al recurs en matèria penal.

Pel que fa a l'al·legació d'incongruència omissiva, considera que aquesta no existeix, ja que si el recurs és inadmissible a tràmit, la jurisdicció ordinària no podia, ni havia d'entrar en les argumentacions relatives al fons.

Setè

El 20 d'abril del 2015, el Tribunal Constitucional va acordar admetre a tràmit aquest recurs d'empara, sense efectes suspensius, i va trametre la causa a la part recurrent per tal que presentés les al·legacions que estimés pertinents.

Vuitè

La representació processal del recurrent no va presentar al·legacions.

Novè

El 20 de maig del 2015, el Ministeri Fiscal va presentar un escrit de conclusions en què manifesta que atès que la part recurrent no va enregistrar cap escrit d'al·legacions, es ratifica íntegrament en el seu informe inicial en el qual demanava la desestimació de les pretensions del recurrent, perquè la vulneració al·legada no existia.

Desè

El 28 de maig del 2015, la representació processal del Sr. Lloyd Spencer Cayzer Milne va presentar el seu escrit de conclusions en què reprodueix les pretensions i els arguments continguts en el seu recurs d'empara.

Fonaments jurídics

Primer

El procediment penal està configurat per llei. La regulació jurídica del procediment penal està continguda en el Codi de procediment penal, que constitueix la Llei processal en el marc establert per la Constitució. Aquesta és la Llei reguladora dels procediments penals i com a tal llei constitueix la principal garantia del respecte a l'Estat de Dret i als drets humans, i el marc indefugible de l'actuació dels òrgans del poder jurisdiccional per tal de fer real el contingut de l'article 10 de la Constitució: "Es reconeix el dret a la jurisdicció, a obtenir d'aquesta una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut, substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei". Tal com assenyalava la sentència del Tribunal Constitucional del 21 de desembre del 2009 (causa 2009-22-RE), "les normes processals no són mers formalismes, sinó regles que incorporen i afecten a valors i principis constitucionals i a drets fonamentals"; el respecte a les seves regles i a la tutela judicial efectiva (dret a la defensa, dret a un procediment general predeterminat, dret a una resolució en dret sobre el fons i dret a l'ús dels recursos legalment previstos) són la garantia de la seguretat jurídica i dels drets humans.

El recurs d'empara interposat pel recurrent fonamenta la lesió del seu dret a un procés degut com a resultat de dos autes de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia del 24 d'octubre del 2014 i del 29 de desembre del mateix any que no van admetre a tràmit el recurs d'apel·lació, ni l'incident de nul·litat d'actuacions que el recurrent havia presentat contra la sentència del Tribunal de Corts del 7 de maig del 2014 condemnatòria en rebel·lia. Per tant, correspon a aquest Tribunal comprovar si la no admissió a tràmit del recurs d'apel·lació esmentat ha produït la lesió d'un dret fonamental.

Segon

El judici oral i públic amb la presència del processat és la previsió normativa que la Llei processal, amb caràcter general, estableix com a via central del procés penal. Contra les decisions judicials dels tribunals s'estableix un sistema de garanties processals, presidit pel recurs d'apel·lació contra la

sentència que recaigui sobre el cas. Aquest judici oral (regulat en el capítol III del text refós de la Llei, articles 131-162) es basa clarament en el supòsit que l'encausat estigui present en el judici oral: "El tribunal ha d'interrogar sobre la identitat dels encausats, (...) i invitar els encausats a explicar-se sobre els fets que se'ls recrimina" (article 139), o més endavant: "Quan es consideri necessari, es pot procedir a l'acarament dels testimonis entre ells o amb els processats" (article 145).

Tercer

La Llei estableix també una altra via possible per al judici oral, quan no sigui possible la presència de l'inculpat. Es tracta del cas del judici en rebel·lia.

L'article 245 del Codi estableix que: "Les citacions a comparèixer a l'audiència dels tribunals, quan l'inculpat tingui domicili conegut, es fan en la forma que disposa el capítol II del títol sisè, amb l'advertència que, si no ho fa, serà jutjat en rebel·lia. En cas de parador ignorat, es publica un edicte amb l'advertència que disposa el paràgraf anterior i, si l'inculpat no es presenta, pot ser jutjat en rebel·lia". És a dir, la Llei no estableix l'obligatorietat de realitzar un judici en rebel·lia, sinó que queda a criteri del tribunal la possibilitat de celebrar-lo.

Durant la fase de tramitació del sumari l'absència o la indeterminació del processat o de l'inculpat no genera una alteració del tipus de procés que tindrà, si s'escau, judici oral i sentència (i en el seu cas el recurs d'apel·lació). Però quan, una vegada determinat un processat, l'autoritat judicial el convoca de forma legal, mitjançant citació individual en el domicili o per edictes si el seu domicili no és conegut, per tal que comparegui i aquell no compareix, prèvia audiència del Ministeri Fiscal, el processat és declarat rebel ("El processat que, citat de forma legal, no comparegui davant l'autoritat judicial" és declarat rebel (article 243).

La previsió legal de l'existència d'un judici en rebel·lia podria plantejar dubtes en la seva aplicació sobre la seva constitucionalitat. Alguns països preveuen que l'absència del processat permet la realització del judici en rebel·lia i en d'altres el fet genera la paralització del final del sumari fins que l'acusat sigui trobat. Amb independència del criteri que el legislador pugui adoptar sobre la conveniència i la modalitat d'aquest judici, el Tribunal Constitucional ha de valorar si s'han de respectar el dret a un procés degut i el dret a la jurisdicció.

Quart

Contra les sentències en els judicis penals en rebel·lia la Llei processal penal exclou d'una manera expressa la interposició del recurs d'apel·lació i la mateixa Llei processal configura per aquest cas el recurs d'audiència.

En el cas que ens ocupa abans de començar el judici oral, la representació lletrada de l'inculpat va comunicar al Tribunal la seva adreça, moment en què, per tant, va deixar de tenir un domicili desconegut (raó per la qual havia estat citat per edicte).

La seva representació legal va al·legar la impossibilitat del seu representat de personar-se a la convocatòria i el Tribunal, regularment convocat i reunit, va decidir portar endavant el judici en rebel·lia: "L'absència de l'inculpat no paralitza forçosament el sumari ni tampoc el judici davant els tribunals regularment convocats i reunits, els quals poden seguir el procediment en rebel·lia excepte quan hi hagi una impossibilitat absoluta de presentar-s'hi" (article 244). Es tracta, com es veu, d'una

possibilitat.

Cinquè

En aquest cas no hi ha arguments de legislació ordinària per declarar nul·les les resolucions impugnades, però tenint en compte que el recurrent no està en parador ignorat se li reconeix el dret constitucional perquè, en el futur, es pugui reexaminar el seu cas una vegada estigui a Andorra.

DECISIÓ:

En atenció a tot allò que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Estimar en empara el dret del Sr. Lloyd Spencer Cayzer Milne perquè, en un futur, el seu cas pugui ser reexaminat una vegada estigui a Andorra.

Segon

Desestimar-lo pel que fa a la petició d'anul·lació dels autes del 24 d'octubre del 2014 i del 29 de desembre del mateix any, dictats per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia.

Tercer

Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del Sr. Lloyd Spencer Cayzer Milne, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 14 de juliol del 2015.

Laurence Burgorgue-Larsen
Presidenta

Isidre Molas Batllori
Vicepresident

Pierre Subra de Bieusses
Magistrat

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona
Magistrat